

Inntektsrammer

Et faktaark i serien om økonomisk regulering av strømnettselskaper

Hvert år bestemmer Reguleringsmyndigheten for energi (RME) individuelle inntektsrammer for nettselskapene. Inntektsrammene skal dekke nettselskapenes kostnader ved drift og avskrivning av strømnettet. Over tid skal inntektsrammen også gi nettselskapene en rimelig avkastning på deres investerte kapital.

Den økonomiske reguleringen av nettselskaper skal legge til rette for at nettselskapene drifter, utnytter og utvikler strømnettet på en samfunnsmessig rasjonell måte. Inntektsrammen er et viktig virkemiddel i denne reguleringen.

Inntektsrammen

Inntektsrammen utgjør en stor del av de enkelte nettselskapenes tillatte inntekt¹, hvor den tillatte inntekten fungerer som et tak på hvor store inntekter et nettselskap kan ha hvert år.

RME beregner årlig individuelle inntektsrammer for alle nettselskapene. Inntektsrammene er delvis basert på nettselskapets egne kostnader og delvis basert på en kostnadsnorm.

På bransjenivå skal summen av alle inntektsrammene over tid dekke summen av nettselskapenes kostnader, avskrivninger og en rimelig avkastning på deres investerte kapital. Oppgaven til RME er å fordele den totale inntektsrammen riktig mellom de enkelte selskapene.

Informasjonen i dette arket gjelder først og fremst for de nettselskapene som eier og drifter regionalt og lokalt distribusjonsnett. Mye av informasjonen vil likevel også gjelde for Statnett SF², som eier og drifter transmisjonsnettet i Norge.

¹ Les mer om tillatt inntekt i RME Fakta 1/2025

² Les mer om beregning av inntektsramme for Statnett i RME Fakta 11/2025

Hovedkontor

Varsel og vedtak om inntektsramme

RME varsler nettselskapene om størrelsen på årets inntektsramme før året har startet. På den måten kan nettselskapene bruke denne informasjonen når de skal fastsette neste års tariff. På det tidspunktet vet vi lite om årets faktiske verdier, og vi lager estimater for renter, inflasjon og kraftpris som brukes i beregningen av inntektsrammene.

Etter at året som inntektsrammen gjelder for er over, kan vi vedta endelige inntektsrammer. Da vet vi det faktiske nivået på renter, inflasjon og kraftpris.

I teorien vil differansen mellom varsel og vedtak om inntektsramme kun oppstå på grunn av endringer i rente, inflasjon og kraftpris. I praksis kan derimot differanser oppstå også som følge av at vi oppdager og retter opp feil i datagrunnlaget.

Kostnadsgrunnlaget

Kostnadsgrunnlaget består av flere elementer³, som vist i Figur 1. Det er kostnader ved drift og vedlikehold av strømmettet og kostnader ved investeringer i nettanlegg (årlige avskrivninger og avkastning) som utgjør størsteparten av kostnadsgrunnlaget. I tillegg inkluderer vi kostnader som oppstår som følge av overføringstap i nettet og en kvalitetsjustering for ikke-levert energi (KILE-beløp).

Kostnadsgrunnlaget er basert på de siste tilgjengelige regnskapstallene for selskapene, som vil si regnskapet fra to år tilbake i tid i forhold til året som inntektsrammen gjelder for.

Vi oppjusterer drifts- og vedlikeholdskostnader og KILE-beløp med to års inflasjon for at disse størrelsene skal kunne fungere som estimater for inntektsrammeåret. Nettapskostnaden blir ikke inflasjonsjustert, men denne er basert på kraftprisen for inntektsrammeåret. Avskrivninger og avkastning blir heller ikke inflasjonsjustert, men vi korrigerer for tidsetterslep på kapital kostnader direkte i beregningen av tillatt inntekt.

Figur 1: Elementer som inngår i kostnadsgrunnlaget

Kostnadsnormen

Kostnadsnormen er et mål på hva total kostnaden i et nettselskap skulle vært dersom de utførte oppgavene sine på en gjennomsnittlig effektiv måte.

Kostnadsnormen tar hensyn til omfanget av de enkelte nettselskaperens oppgaver og plikter, men den er i stor grad frikoblet fra selskaperens egne kostnader. På den måten blir ikke kostnadsnormen påvirket av beslutninger som selskapet gjør.

RME beregner individuelle kostnadsnormer⁴ for nettselskapene ved hjelp av sammenlignende analyser. Analysene måler ressursbruken, eller total kostnaden, i de ulike selskapene opp mot oppgavene de skal utføre.

Resultatene fra de sammenlignende analysene viser hvor kostnadseffektivt de ulike nettselskapene drifter, utvikler og utnytter sitt strømmnett. Kostnadseffektiviteten blir også justert for flere ulike rammevilkår. På den måten tar vi høyde for at nettselskapene opererer under ulike geografiske, klimatiske og miljømessige forhold.

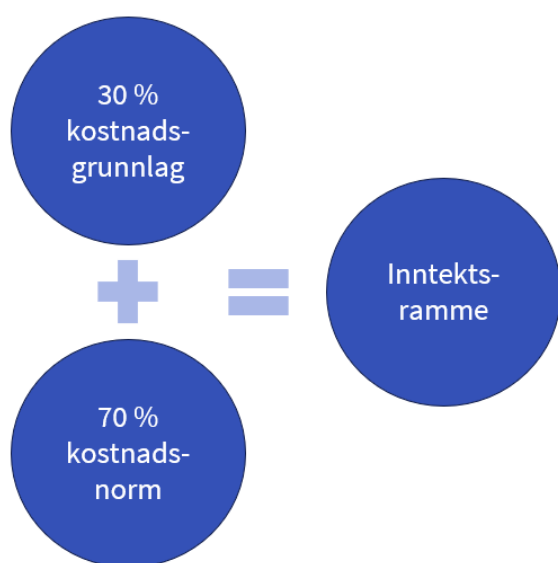
³ Les mer om kostnadsgrunnlaget i RME fakta 3/2025

⁴ Les mer om kostnadsnormen for lokalt og regionalt distribusjonsnett i RME Fakta 4/2025 og 5/2025

Kostnadsnormen til et gjennomsnittlig effektivt nettselskap vil være tilnærmet lik kostnadsgrunnlaget deres, og selskapet kan forvente å få en avkastning på sin kapital som tilsvarer referanserenten⁵.

Hvor mye skal kostnadsnormen bety for inntektsrammen?

Vektingen av kostnadsnormen i inntektsrammen har mye å si for insentivene i den økonomiske reguleringen. Hvis kostnadsnormen vektet med 0 prosent vil det kun være nettselskapenes egne kostnader som bestemmer inntekten. I et slikt tilfelle vil vi ha en ren avkastningsregulering, og det vil være vanskelig å gi nettselskapene gode insentiver til å utføre oppgavene sine på en kostnadseffektiv måte. Hvis kostnadsnormen vektet med 100 prosent vil det kun være kostnadsnormen som bestemmer inntekten. I et slikt tilfelle vil vi ha en ren insentivregulering, og det vil være svært gunstig for nettselskapene å operere på en kostnadseffektiv måte. Samtidig krever en slik regulering at vi beregner tilnærmet perfekte kostnadsnormer.

Figur 2: Vekting av kostnadsnormen

De sammenlignende analysene gir oss gode estimater på kostnadsnormer, men estimatene er ikke perfekte. Derfor har vi valgt en hybridmodell, hvor kostnadsnormen vektet med 70 prosent⁶ i inntektsrammeberegningen. Resterende 30 prosent er kostnadsgrunnlaget.

Vektingen av kostnadsgrunnlag og kostnadsnorm er vist i Figur 2. Dette betyr at hvert enkelt nettselskap med sikkerhet får dekket 30 prosent av sine faktiske kostnader gjennom inntektsrammen. De resterende 70 prosentene vil avhenge av hvor kostnadseffektivt nettselskapet utfører sine oppgaver sammenlignet med de andre selskapene.

Hvordan gir inntektsrammen insentiver til kostnadseffektivitet?

Nettselskapet skal utføre sine oppgaver og oppfylle sine plikter mest mulig effektivt, og til lavest mulig kostnad over tid. For at dette skal fungere i praksis må det være noe som motiverer nettselskapene til å ta de riktige valgene. Dette kan for eksempel være tanken på økt avkastning i selskapet, eller tanken på at deres nettkunder betaler riktig pris for strømleveringen.

Kostnadseffektivitet lønner seg for nettselskapet

Avkastningen til det enkelte nettselskapet er knyttet til deres kostnadseffektivitet. Nettselskapene har altså mulighet til å øke sin avkastning dersom de legger om til en mer effektiv drift, utvikling og utnyttelse av strømmettet.

Avkastningen i kroner er differansen mellom nettselskapenes tillatte inntekt og deres totale driftskostnader og avskrivninger. Siden RME bestemmer nivået på inntektene, er det gjennom styring av kostnadene at selskapet kan påvirke sin avkastning.

Figur 3 viser hvordan inntekten vil kunne variere etter hvor kostnadseffektivt et nettselskap opererer. Hver søyle tilsvarer inntekten i tre ulike scenarioer, og inkluderer kostnader, avskrivninger og avkastning.

⁵ Les mer om referanserenten i RME Fakta 8/2025

⁶ Frem til og med inntektsrammen for 2023 ble kostnadsnormen vektet med 60 prosent. Les mer om endret vekting av kostnadsnormen i [RME-rapport 1/2019](#) kapittel 3.2

Figur 3: Avkastningen avhenger av nettselskapets kostnadseffektivitet

Den venstre søylen viser kostnadene til et nettselskap som opererer på en gjennomsnittlig kostnadseffektiv måte, sammenlignet med andre nettselskaper. Her vil inntekten dekke deres faktiske kostnader og avskrivninger. I tillegg vil de få en avkastning på investert kapital som tilsvarer referanserenten.

Den midterste søylen viser kostnadene for det samme nettselskapet, men her er kostnadene høyere enn tidligere. I dette tilfellet opererer selskapet mindre kostnadseffektivt. Inntekten til selskapet vil likevel dekke deres faktiske kostnader og avskrivninger, men avkastningen den dekker er mye lavere enn tidligere.

Den høyre søylen viser nettselskapets kostnader når det opererer på en mer kostnadseffektiv måte enn andre selskaper. I dette tilfellet vil inntekten være lavere enn i de to foregående eksemplene, men siden kostnadene også er lavere enn tidligere, vil selskapet ende opp med en avkastning som er høyere enn referanserenten.

Kostnadseffektivitet lønner seg for nettkunden

Nettselskapene får dekket store deler av sin tillatte inntekt gjennom nettleien som kundene betaler. Som vi ser fra Figur 3 ovenfor, vil situasjonen med den høyre søylen være å foretrekke for nettselskapet siden den gir høyest avkastning. Den samme situasjonen vil være å foretrekke for nettkunden siden den gir lavest samlet inntekt til nettselskapet, som også betyr lavere nettleie.

Konkurransen mellom monopolselskaper

Den samlede inntektsrammen for bransjen er gitt på forhånd. De enkelte nettselskapene konkurrerer seg imellom om å være blant de mest kostnadseffektive, slik at de kan sikre seg en størst mulig del av den samlede inntektsrammen. Denne konkurransen simulerer et marked blant monopolselskapene.

Inntektsreguleringen gir ikke bare incentiver til å bli kostnadseffektiv, men også å forbli kostnadseffektiv. Dette henger sammen med at RME gjennomfører nye sammenlignende analyser hvert år. Dermed må nettselskapene stadig ta nye grep for å bli eller forbli kostnadseffektive.

Når de fleste nettselskapene kontinuerlig streber etter å bli mer kostnadseffektive, betyr det at de nettselskapene som drifter sin virksomhet «på den samme gamle måten» vil bli mindre kostnadseffektive over tid. Dette er fordi den totale inntektsrammen for bransjen hvert år er gitt, og ingen nettselskap kan få en økt avkastning uten at andre nettselskaper får en redusert avkastning.

Nettselskapene har altså incentiver til å kontinuerlig redusere sine totale kostnader for å bli mer kostnadseffektive. Dette kommer kundene til gode gjennom at nettleien blir så lav som mulig.

Hvordan korrigerer vi for feil i inntektsrammen?

Re-kalibrering av inntektsrammer

Inntektsrammene fastsettes med utgangspunkt i regnskapstall fra to år tilbake i tid. Dette gjør at det i utgangspunktet tar to år fra selskapets kostnader oppstår, til det påvirker inntektsnivået. Dette gjelder kostnadene til drift og vedlikehold, nettap og KILE.

Når de faktiske kostnadene er kjent, kan vi korrigere for et eventuelt avvik mellom forventet kostnad som vi benyttet i beregning av inntektsrammen og de faktiske kostnadene.

Vi korrigerer ikke for selve avviket, men vi korrigerer for renteeffekten av avviket⁷. Renteeffekten er renter for to år, tilsvarende referanserenten for disse årene. Renteeffekten blir fordelt mellom selskapene gjennom en re-kalibrering av inntektsrammene, hvor fordelingsnøkkelen er selskapets andel av bransjens totale avkastningsgrunnlag. Beløpet til re-kalibrering legges til eller trekkes fra inntektsrammen to år senere.

Bransjen får uansett dekket det faktiske avviket gjennom kommende inntektsrammer, men da med et tidsetterslep på to år.

Vi holder kapitalkostnader utenfor re-kalibreringen siden tidsetterslepet for disse kostnadene alt er tatt hensyn til i beregningen av tillatt inntekt.

Omgjøring av inntektsrammer

Selv om vi tar en grundig gjennomgang av de økonomiske og tekniske dataene som skal brukes i beregningen av inntektsrammer, hender det at vi oppdager feil i data etter at vi har fattet vedtak om inntektsramme for et år. På grunn av teknikaliteter i beregningen av kostnadsnormer, vil datafeil hos ett nettselskap kunne påvirke inntektsrammen til andre selskaper. Derfor er det viktig at vi får korrigert alle feil vi får kjennskap til.

Vi følger en fast rutine hvor vi korrigerer for feil i inntektsrammene. I praksis gjør vi en ny inntektsrammeberegning to år etter den opprinnelige beregningen. I den nye beregningen tar vi hensyn til alle kjente feil. Differansen mellom opprinnelig beregning og ny beregning kan være positiv eller negativ, og vil være størst for de selskapene som hadde feil i egne data. Vi legger til eller trekker fra denne differansen når vi vedtar inntektsrammen to år senere.

Relevante regelverk og dokumenter

Relevante bestemmelser i [Forskrift om strømnetselskapenes inntekter \(nettinntektsforskriften\) - Lovdata](#):

- Kostnadsgrunnlaget, § 3-1
- Kostnadsnormen, § 3-2
- Referanserente, § 3-3
- Referansepris på kraft, § 3-4
- KILE-ordningen, kap. 4

Relevante forarbeider:

- Om endring av normandel i inntektsrammen, se [høringsdokument 6/2019](#) og [rapport 1/2019](#)
- Om endring av rekalkibreringen, se [høringsdokument 2/2023](#) og [rapport 8/2023](#)

Relevante faktaark fra 2025 finnes under «RME Fakta» på [Publikasjoner - NVE](#)

⁷ Frem til inntektsrammene for 2023 korrigerer vi for avviket og renteeffekt av avviket. Fra inntektsrammen 2024 korrigerer vi for renteeffekten av avviket. Ler mer i [RME høringsdokument 2/2023](#)